

Всеукраїнська громадська організація
«Комітет виборців України»

ВИСНОВКИ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ
КВУ В ДЕНЬ ГОЛОСУВАННЯ

← ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

У день голосування на виборчих дільницях працювало 1500 офіційних спостерігачів Комітету виборців, 350 журналістів КВУ «Точка Зору» та 200 спостерігачів у складі мобільних груп.

1. За оцінкою КВУ день голосування на місцевих виборах в цілому відповідав стандартам вільних та демократичних виборів. Зафіксовані порушення чинного законодавства в переважній більшості не мали суттєвого впливу на результат голосування.
2. Ключовими проблемами у день виборів стали: незаконна агітація, порушення протиепідемічних заходів у день голосування, недопуск спостерігачів та перешкоджання їх роботі, проблеми, пов'язані із недостатньою кількістю бюлетенів та помилками в їх тексті, конфліктні ситуації, пов'язані із проведенням опитування на виборчих дільницях.
3. У день голосування мали місце низка фактів прямого та непрямого підкупу виборців, що могло мати суттєвий вплив на результати волевиявлення громадян у низці громад. Так, до КВУ надходили повідомлення про використання технології підвозу виборців, які не є жителями відповідних громад, зокрема до ДВК №650282 Чорноморського району Херсонської області. Також два факти підвезення виборців мали місце у місті Костянтинівка та с. Новодмитрівка Донецької області. У місті Нікополь Дніпропетровської області виборцям пропонувалася грошова винагорода за голосування, про що представники КВУ повідомили Національну поліцію. У місті Новомосковськ на Дніпропетровщині було зафіксовано факти винесення виборчих бюлетенів, що може свідчити про спробу організації технології так званої «каруселі». На Одещині мали місце факти затримання чотирьох автобусів, які організовано рухалися для участі фінансово мотивованого голосування в місті Білгород-Дністровський та смт. Затока.
4. КВУ занепокоений масштабними фактами зміни виборчих адрес, що призвело до активного використання технології «виборчого туризму» і могло позначитися на результатах волевиявлення громадян. За даними КВУ аномальне зростання кількості виборців мало місце у понад 20 громадах. Найбільше зростання кількості нових виборців мало місце у Кароліно-Бугазькій ОТГ Одеської області, де кількість нових виборців зросла на понад 13%.
5. КВУ відзначає проблеми в день голосування, пов'язані із недотриманням протиепідемічних норм на виборчих дільницях. Серед них: недотримання вимог щодо соціальної дистанції, порушення порядку перебування осіб в засобах індивідуального захисту громадян (маски, рукавиці), неналежне здійснення засобів термометрії громадян. Частина дільниць не були забезпечені необхідним інвентарем і організовували голосування самостійно, в тому числі, за власні кошти керівництва комісій. У комісіях

також виникали конфлікти щодо того, хто і як має здійснювати волевиявлення виборців, хворих на коронавірус, за місцем їх перебування. КВУ звертається до Кабінету міністрів України щодо необхідності вирішення проблеми централізованої закупівлі засобів захисту (масок, спецкостюмів) та термометрів, а також оплати праці технічних працівників, які будуть здійснювати вологе прибирання дільницю для голосування під час другого туру виборів.

6. В результаті обмежень щодо максимальної кількості громадян, які можуть одночасно бути присутні в приміщенні для голосування, біля виборчих дільниць та в приміщенні виборчих дільниць утворилися значні черги. Як наслідок, частина виборців заповнювали бюлетені поза межами кабіни для голосування (на виборчих скриньках, підвіконнях тощо), що призводило до порушення таємниці голосування. На окремих виборчих дільницях було оголошено перерви для проведення прибирання. Зокрема, члени ДВК зробили перерву на санітарне прибирання на дільниці № 560951 в Рівному (тривалість 15 хв). Перерву на прибирання також оголосили на одній з дільниць в Миколаєві (№ 480891). Дільницю зачинили для дезінфекції на 30 хв. КВУ наголошує, що перерви в роботі ДВК в день голосування суперечать нормам Виборчого кодексу України.
7. Поширеною проблемою в день голосування стало нерозуміння виборцями правил голосування відповідно до нової форми виборчого бюлетеню. В результаті досить часто громадяни просили сторонньої допомоги щодо роз'яснення особливостей заповнення бюлетеня (в тому числі, у членів комісій та спостерігачів).
8. Спостерігачі КВУ зафіксували факти незаконної агітації напередодні та в день голосування. Випадки поширення матеріалів із ознаками агітаційних напередодні дня голосування носили масовий характер і фіксувалися в усіх областях України. Безпосередньо в день голосування спостерігачі КВУ повідомляли про поширені випадки присутності на виборчих дільницях громадян із так званими брендowanними масками. До прикладу, у Рівному (ВД №№ 560978, 560965) виборці перебували на дільниці в брендowanних масках політичної партії «Рівне разом», яка раніше роздавала їх для громадян. У Херсоні один з кандидатів на посаду міського голови прибув у приміщення для голосування в масці з партійною емблемою та розмістив відповідне фото на своїй сторінці у Facebook. Спостерігачі КВУ повідомляли про факти незаконної агітації шляхом розсилки в день голосування смс-повідомлень. Так, у місті Кам'янець-Подільський в день виборів зафіксовано розсилку повідомлень на мобільні телефони із текстом: «25 жовтня – єдиний надійний вибір – Батьківщина».
9. Проблемним моментом стало забезпечення виборчих прав вразливих груп виборців. За висновками спостерігачів КВУ абсолютна більшість дільниць не пристосовані до потреб вразливих груп громадян, що не сприяє реалізації їх виборчих прав. Норми Виборчого кодексу створювали

труднощі для голосувань виборців, які тимчасово втратили зір. Так, Виборчий кодекс передбачає заборону на фото та відеофіксацію виборчого бюлетеня у будь-який спосіб під час його заповнення. Водночас виборці із тимчасовою втратою зору за допомогою спеціальних додатків можуть самостійно без участі сторонніх осіб у кабінці для голосування заповнювати бюлетень.

10. КВУ фіксував факти перешкоджання роботі спостерігачів у день голосування (ВД №№ 480425, 051582, 120086). В окремих випадках голови комісій відмовлялися допускати спостерігачів, вказуючи, що на дільниці існують обмеження щодо максимальної кількості осіб, які можуть на ній перебувати. У місті Рубіжне Луганської області голова ДВК намагався не допустити на дільницю спостерігача КВУ через те, що, на його думку, на дільниці вже зареєструвалося багато спостерігачів – 17. Така ситуація суперечить Виборчому кодексу України. В окремих випадках представники поліції виконували невластиві їм функції і фактично втручалися в роботу спостерігачів КВУ: на дільниці №650762 представники поліції перевіряли посвідчення спостерігачів та знаходилися в приміщенні для голосування, на дільниці №650622 – поліцейський фотографував паспорти і посвідчення спостерігачів.
11. Традиційною проблемою в день голосування стали проблеми із виборчими бюлетенями. Безпосередньо під час організації голосування виборців на частині дільниць виявили помилки в тексті бюлетенів. На дільниці №350825 (Кіровоградська обл.) 2394 виборців фактично втратили свій голос через помилку в бюлетені, яку не було своєчасно помічено. Внаслідок помилки під час друку бюлетенів на дільницю потрапили списки кандидатів із іншого округу, виявили це лише в обід під час дня голосування. На Закарпатті вночі перед днем голосування через помилку передрукували 14 тисяч бюлетенів (вибори депутатів Міжгірської ОТГ).
12. Спостерігачі КВУ повідомили про факти порушень чинного законодавства та конфліктні ситуації, пов'язані із проведенням президентського опитування біля приміщень виборчих дільниць. У м. Черкаси (ВД №711040) член ДВК особисто безпосередньо в приміщенні дільниці роздавала бланки президентського опитування. Свої дії вона аргументувала тим, що провести анкетування її попросили волонтери. У м. Бердянськ (ВД №650651) мали місце спроби проводити опитування у приміщенні дільниці. У с. Утківка Харківської обл. (ВД №630869) опитування проводилося в приміщенні виборчої дільниці. Під час проведення опитування між громадянами та інтерв'юерами виникла низка конфліктних ситуацій. Окремі інтерв'юери фактично здійснювали агітацію та коментували на власний розсуд питання, винесені в текст опитування, що викликало негативну реакцію громадян.
13. Спостерігачі КВУ повідомляють про наявність проблем із підрахунком голосів. Внаслідок оновлення виборчого законодавства частою проблемою є нерозуміння членами виборчих комісій особливостей заповнення

протоколів про підрахунок голосів на дільницях. Як наслідок, спостерігачі КВУ повідомляють про помилки під час процедури підрахунку голосів та в ході заповнення виборчої документації. Внаслідок цього сповільнюється процес передачі протоколів для ТВК. До прикладу, у Кропивницькому протоколи до міської ТВК станом на ранок 26 жовтня надали лише 15 ДВК зі 124, у Дніпрі станом на 11 ранку було прийнято протоколи 68 ДВК із 425, у Черкасах – станом на 11 ранку було прийнято протоколи близько 15% ДВК. Спостерігачі КВУ повідомили про черги під час прийому виборчої документації. На окремих дільницях члени комісії виявили помилки в протоколах безпосередньо після початку підрахунку голосів (м. Рівне, ВД №560958, у протоколі не надруковано прізвище одного з кандидатів).